

Länsgemensam analys och handlingsplan

PSYKISK HÄLSA 2019 (-2023) FÖR KRONOBERGS LÄN

Antagen av ledningsgrupp för samordning av länets
hälso- och sjukvård och socialtjänst 2018-10-05

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	2
1.1 Nationellt	2
1.2 Regionalt	3
2. Syfte och målsättning.....	4
3. Regionala analyser och insatser	4
3.1 Analys och insatser för alla åldersgrupper	4
3.2 Analys och insatser för barn och unga	8
3.3 Analys och insatser för vuxna	10
3.4 Analys och insatser för äldre	11
4. Uppföljning	13
5. Nationell referenslitteratur	13

1. Bakgrund

1.1 Nationellt

Sedan psykiatrireformen genomfördes i Sverige från mitten av 1990-talet har särskilda satsningar gjorts för att förbättra den psykiska hälsan i befolkningen. Till en början var det mest riktat till att förbättra livsvillkoren för de svårast psykiskt sjuka och efter en del tragiska incidenter under 2000-talet utökades satsningarna. Från psykiatrireformen och fram till 2011 avsattes cirka nio miljarder kronor. 2012–2015 kom den så kallade PRIO-satsningen som innebar årliga överenskommelser mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) där medlen var prestationsbaserade och främst riktade till barn och unga samt personer med omfattande psykiatriska problem. 2016 reviderades den nationella handlingsplanen för psykisk hälsa och regeringen tillsatte en särskild utredare, Kerstin Evelius, för att samordna det nationella arbetet.

Den beslutade handlingsplanen/strategin¹ gäller för åren 2016–2020 och utgår från fem fokusområden som har identifierats som de mest angelägna för att stärka den psykiska hälsan och motverka psykisk ohälsa:

1. Främjande och förebyggande insatser
2. Tillgängliga och tidiga insatser
3. Enskildas delaktighet och rättigheter
4. Utsatta grupper
5. Ledning, styrning och organisation

Fokusområdena omfattar personer i alla åldrar, från barn och unga till äldre, men även alla tillstånd från frisk till svårt psykiatrisk sjuk.

Utifrån innehållet i strategin tecknas en årlig överenskommelse mellan staten och SKL om en satsning på insatser kopplat till psykisk hälsa. Målet med insatserna är att främja psykisk hälsa, motverka psykisk ohälsa, förstärka tidiga insatser till personer som drabbats av psykisk ohälsa samt förbättra vården och omsorgen för personer med omfattande behov av insatser. Innan prioritering av insatser ska det göras en behovsanalys och efter genomförd insats ska den följas upp. Insatser som inte ger förväntat resultat ska avvecklas och insatser med god effekt bör implementeras i ordinarie verksamhet.

Parallellt med den nationella strategin för psykisk hälsa 2016–2020 har regeringen gett Folkhälsomyndigheten (FOHM) i uppdrag att samordna det nationella arbetet med suicidprevention, vilket utgår ifrån nio strategiska åtgärdsområden² som riksdagen har beslutat. Ett nationellt nätverk av regionala samordnare har bildats för att stödja det regionala och lokala utvecklingsarbetet

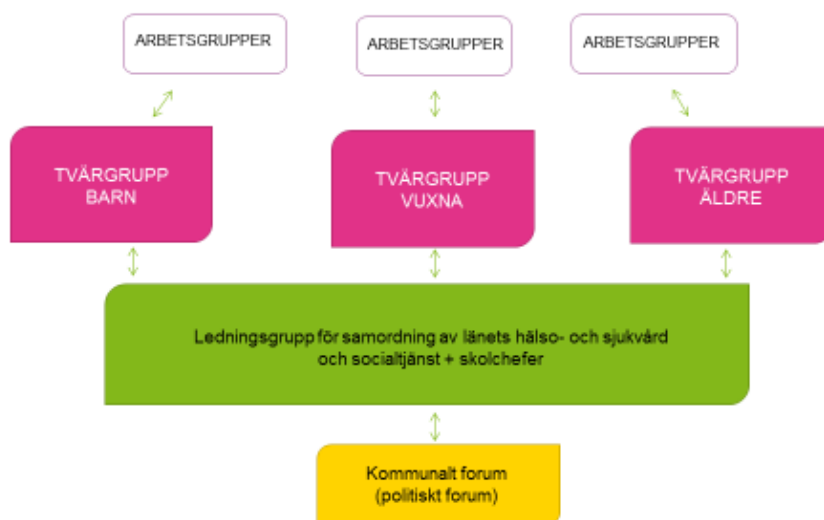
¹ Fem fokusområden fem år framåt, Nationell samordnare inom området psykisk hälsa

² Ett nationellt handlingsprogram för suicidprevention, Folkhälsomyndigheten 2016.

1.2 Regionalt

I Kronobergs län finns en regional samverkans- och stödstruktur för socialtjänst och hälso- och sjukvårdsfrågor sedan 2011. Strukturen består av en ledningsgrupp för samordning av länets hälso- och sjukvård och socialtjänst där högre tjänstemän från kommunerna och hälso- och sjukvården ingår, denna ledningsgrupp har även kontinuerliga träffar med nätverket för länets skolchefer. Tre tvärgrupper är knutna till ledningsgruppen inom områdena barn och unga, vuxna samt äldre. Tvärgrupperna representeras av tjänstemän från olika delar av hälso- och sjukvården samt kommunerna. Se bifogad skiss. Analys och handlingsplanen utgår från denna struktur med insatser uppdelade på åldersgrupper.

Regional samverkans- och stödstruktur för socialtjänst och hälso- och sjukvårdsfrågor

För att samordna insatserna kring psykisk hälsa i länet finns två regionala utvecklingsledare som är anställda i Region Kronoberg. Två grupper har skapats där den ena är Länsgrupp Psykisk hälsa som består av lokala samordnare för psykisk hälsa från respektive kommun och representanter från olika brukarorganisationer, samt Regiongrupp Psykisk hälsa som består av verksamhetschefer eller motsvarande från olika verksamheter inom Region Kronoberg. Se organisationsskiss. För det suicidpreventiva arbetet finns en grupp som består av representanter från olika samhällsaktörer.

Länsgemensam handlingsplan och lokala handlingsplaner för respektive kommun arbetas fram varje år. Dels utifrån den årliga satsningen, och dels med ett femårsperspektiv (därav årtalet inom parentes i rubriken). I år fördelas mer medel procentuellt sett till regioner/landsting med anledning av att de förväntas ta ett större ansvar för samordningen av de länsgemensamma insatserna.

NUVARANDE ORGANISERING AV UPPDRAG PSYKISK HÄLSA I KRONBERGS LÄN 2018

2. Syfte och målsättning

Denna analys och handlingsplan syftar till att utgöra ett stöd i arbetet med att förbättra den psykiska hälsan hos invånarna i länet, i enlighet med de fem fokusområdena i den nationella strategin samt riktlinjerna i den årliga överenskommelsen mellan staten och SKL.

3. Regionala analyser och insatser

3.1 Analys och insatser för alla åldersgrupper

Befolkningen fortsätter att öka i Kronoberg och fram till 2027 beräknas den ha ökat med tio procent, enligt Närmare kronobergaren 2027³. Detta ställer stora krav på samhället och inte minst på hälso- och sjukvården att anpassa vårdorganisationen för att kunna erbjuda en god vård med hög tillgänglighet. Primärvårdens centrala roll i hälso- och sjukvårdssystemet behöver förstärkas för att vara basen i en ny nära vård och bidra till en mer jämlik hälsa i befolkningen.

Inom primärvården i Region Kronobergs måste det säkerställas att det finns arbetsmodeller som främjar en hög tillgänglighet till en första bedömning och möjligheter till ett integrerat arbetssätt på vårdcentralerna samt främja dialogen med vårdgrannar. Preliminära data indikerar att dessa arbetssätt markant kortar väntetiderna till psykologisk kompetens, vilket i sin tur kan förväntas leda till kortare sjukskrivningsperioder och minskad farmakologisk behandling. Likaså behöver e-tjänster utvecklas för att främja tillgängligheten.

³ Närmare kronobergaren. Utvecklingsstrategi inom hälso- och sjukvård 2017 – 2027, Region Kronoberg.

Nya patientgrupper som exempelvis neuropsykiatriska tillstånd, IBS, EDS, ME, psykisk ohälsa/funktionsnedsättningar och missbruk är utmaningar för primärvården. I framtiden kan man tänka sig att primärvården tar ett större ansvar för de personer som idag tenderar att hamna mellan psykiatrin och primärvården. För att klara de framtida utmaningarna måste kompetensförsörjningen säkerställas utifrån alla de professioner som möter psykisk ohälsa i primärvården.

Enligt undersökningen Hälsa på lika villkor som är genomförd vid tre mätillfällen över tio år kan vi inte konstatera någon tydlig trend om utvecklingen när det gäller den psykiska hälsan hos kronobergarna 16–84 år. Vi kan dock konstatera att vissa grupper mår sämre psykiskt, exempelvis kvinnor och hbtq-personer. Till exempel rapporterade 40 procent av kvinnorna att de upplevt ångslan, oro, ångest de senaste veckorna jämfört med 24 procent av männen. Ser man till bisexuella kvinnor har 62 procent upplevt detta de senaste veckorna.

Varje år tar cirka 30 personer i Kronoberg sitt liv⁴. Bakom varje fullbordat självmord går det tio allvarliga försök och bakom statistiken döljer sig psykisk ohälsa som i många fall går att förebygga. I Kronobergs län bör vi bli bättre på att tidigt uppmärksamma varningssignaler, identifiera riskutsatta, ge stöd och behandling till grupper i särskilt utsatta situationer och att öka kunskapen om suicidprevention hos yrkesverksamma. För att vi ska nå varaktig framgång behöver vi ha ett brett samhällsengagemang där alla aktörer hjälper till utifrån sitt perspektiv, såväl i det förebyggande arbetet som att utveckla efterlevandestödet i länet.

Inom ramen för analysarbetet har vi tagit del av nationella och regionala rapporter och utredningar samt statistik. Under 2018 har även en workshop⁵ arrangerats i länet där följande områden har lyfts fram som viktiga i arbetet med psykisk hälsa; samverkan, tidiga insatser, ökad tillgänglighet samt stöd till anhöriga.

I en omvärldsrapport⁶ som utarbetas under hösten 2018 ges en fördjupad och kompletterande bild av de olika delarna som ingår i Region Kronobergs arbete med psykisk hälsa. En stor del av rapporten ägnas åt Invärlden, dvs. Region Kronoberg och länets kommuner. De kommunala samordnarna och representanter för olika brukarperspektiv har intervjuats och ger sin bild av möjligheter och utmaningar kring arbetet med psykisk hälsa. I en annan del av omvärldsrapporten uppmärksammas Närvärlden, dvs. hur arbetet med psykisk hälsa hanteras i andra delar av landet. Slutligen innehåller rapporten ett yttre omvärldsperspektiv kring hur arbetet med psykisk hälsa genomförs i några andra länder. Rapporten har även ett speciellt fokus på två kompletterande omvärldsområden av särskilt intresse, nämligen digitalisering och ensamhet.

Brukarnas egna upplevelser behöver tas tillvara för att kunna utveckla och förbättra verksamheter och arbetssätt i länet. Delaktighet i sin egen hälsa och vård är en mänsklig rättighet och en hälsofrämjande faktor. Inom Region Kronoberg pågår ett utvecklingsarbete för att öka brukarinflytandet. Det sker på individnivå, utvecklingsnivå samt strategisk nivå.

⁴ Beräknat på så kallade säkra och osäkra suicid, enligt Socialstyrelsens statistikdatabas för dödsorsaker.

⁵ Workshopen Hur kan vi förbättra den psykiska hälsan för kronobergarna? Den 4-5 april i Kosta.

⁶ Kronoberg, psykisk hälsa och omvärlden, 2018.

Dels genom ”Resursgrupp, personer med vårderfarenhet” som kan vara representanter i olika arbetsgrupper eller fungera som remissinstans, dels erbjuds brukarorganisationer ingå som jämbördiga ledamöter i utvecklings- och arbetsgrupper. Det har också skapats en medborgarpanel (Kronobergspanelen) med cirka 1 200 kronobergare samt utformats riktlinjer för arvodering till brukare. Ambitionen inom länets psykisk hälsa-satsning är att fortsätta lyfta och utveckla brukarperspektivet.

Vid prioritering av insatser har även ett genus-, jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv beaktats.

**Fokusområdena nedan beskrivs på sidan 2*

ALLA ÅLDERSGRUPPER				
Insats (och fokusområde*)	Målgrupp	Långsiktiga och kortsiktiga mål	Indikator	Processansvar
Samordna, utveckla och stödja det suicidpreventiva arbetet i länet (1-5)	Medarbetare inom hälso- och sjukvård, kommunal verksamhet och andra samhällsaktörer	Skapa ett brett samhällsengagemang för att minska antalet suicid och suicidförsök i länet 5 möten med suicidpreventionsgruppen/år Utarrbeta en handlingsplan för suicidprevention under 2019	Antal suicid och suicidförsök Antal möten per år Handlingsplan framtagen	Suicidpreventionsgruppen Regionala utvecklingsledare psykisk hälsa
Ta fram och sprida webbutbildning om suicidprevention (1)	Medarbetare inom hälso- och sjukvård, kommunal verksamhet och andra samhällsaktörer	Öka kunskapen om suicidprevention hos länets samhällsaktörer och medborgare 2000 personer ska ha genomgått webbutbildningen under 2019	Antal medarbetare som genomgått webbutbildningen inom respektive verksamhet	Suicidpreventionsgruppen Regionala utvecklingsledare psykisk hälsa
Erbjuda hbtq-diplomering (1,4)	Medarbetare på vårdcentralerna	Öka kunskapen om HBTQ-frågor hos vårdcentralernas medarbetare Diplomera 2 vårdcentraler/år	Antal diplomerade vårdcentraler	Allmänmedicinskt kunskapscentrum
Sprida Socialstyrelsens webbutbildning om hbtq (1,4)	Medarbetare inom länets socialtjänst	Öka kunskapen om HBTQ-frågor hos socialtjänstens medarbetare	Andel medarbetare som genomgått utbildningen	Länsgrupp psykisk hälsa Regionala utvecklingsledare psykisk hälsa

Sprida information om psykisk hälsa/ohälsa och var man kan få stöd via 1177 Vårdguiden (1,2)	Medborgare	Lättillgänglig och samlad information om psykisk hälsa/ohälsa och var man kan få hjälp i länet Revidera och sprida information om psykisk hälsa/ohälsa och var man kan få stöd på 1177 Vårdguiden	Antal personer som har besökt sidan om psykisk hälsa/ohälsa på 1177 Vårdguiden (Kronobergs-sidan)	Regionala utvecklingsledare psykisk hälsa
Revidera och implementera samverkansöverenskommelsen (2,5)	Medarbetare inom hälso- och sjukvård, skola och socialtjänst	Samverkansöverenskommelsen ska vara uppdaterad och känd inom berörda verksamheter	Antal verksamheter där samverkansöverenskommelsen är känd	Tvärgrupperna Lokala samordnare och regionala utvecklingsledare psykisk hälsa
Genomföra en konferens om psykisk hälsa och integration (1,4)	Medarbetare som i sin verksamhet möter personer med utländsk bakgrund	Erbjuda kompetensutveckling om psykisk hälsa och integration för 700 medarbetare i länet	Antal deltagare som ökat sin kunskap efter genomförd kompetensutveckling	Arbetsgrupp bestående av representanter från Växjö kommun, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Samordningsförbundet Varend och Linnéuniversitetet
Främja brukarinflytande för personer med psykisk ohälsa i länet på individnivå, utvecklingsnivå och strategisk nivå (3,5)	Brukare och medarbetare i Kronobergs län	Fortsatt utveckling av metoder och modeller för ökat brukarinflytande	Nya metoder/modeller utvecklade för respektive kommun/verksamheter	Länsgrupp psykisk hälsa Regionala utvecklingsledare psykisk hälsa
Etablera fler familjecentraler i länet (1,2,4,5)	Medarbetare inom socialtjänst, barnhälsovård m.m. i respektive kommun	Etablera familjecentraler i varje kommun Etablera tre nya familjecentraler under 2019	Antal nyetablerade familjecentraler	Folkhälsa och social utveckling
Utveckla arbetet kring SIP i länet avseende länsgemensamma rutiner och utbildningar (3,5)	Medarbetare inom hälso- och sjukvård, skola och socialtjänst	Att SIP upplevs som ett välfungerande verktyg i vårdplaneringen där flera aktörer är involverade Ta fram länsgemensamma rutiner	Rutiner framtagna	Tvärgrupperna

		för SIP i Kronobergs län under 2019		
		Utveckla och/eller revidera en läns gemensam utbildning kring SIP	Länsgemensam utbildning utvecklad/reviderad	
Främja utveckling och samverkan inom vård och omsorg för personer med missbruk och psykisk ohälsa, så kallad samsjuklighet	Medarbetare som i sin verksamhet möter personer med samsjuklighet	Välfungerande och integrerade vårdprocesser	Antal integrerade enheter för målgruppen i länet	Länsgrupp psykisk hälsa

3.2 Analys och insatser för barn och unga

Barn och unga i Kronoberg mår generellt sett bra ur ett helhetsperspektiv även om man kan se en försämring över tid framför allt hos länets tjejer. Enligt rapporten Barn och ungdomars hälsa och levnadsvanor i Kronobergs län⁷ upplever dock många barn och unga i Kronobergs län psykosomatiska symtom som oro och nedstämdhet, sömnbesvär, trötthet och huvudvärk. Symtomen är ofta vanligare hos tjejerna än hos killarna och symtomen ökar oftast ju äldre barnen blir. Exempel på detta är att under andra året på gymnasiet upplever 44 procent av pojkarna och 76 procent av flickorna stress en gång i veckan eller oftare. 34 procent bland pojkarna och 45 procent bland flickorna har även svårt att somna en gång i veckan eller oftare. Vissa grupper är dock mer utsatta än andra.

Under 2018 gjordes fördjupningsstudien ”Tillitens villkor”⁸ som visar att den rapporterade tilliten till vuxna sjunker bland gymnasieungdomar i Kronobergs län. Tillitsbegreppet innefattar även tillit till samhällets institutioner, vilken kan raseras av en enskild persons bemötande av den unga. Tilliten kan byggas upp och stärkas, och här är skolan en viktig aktör genom förstärkning och fördjupning av redan befintliga arbetsätt.

För att underlätta för barn och unga att få information om var de kan söka hjälp i länet när de mår dåligt, pågår ett arbete med att samla information och kontaktuppgifter på 1177 Vårdguiden⁹.

En grupp som utmärker sig är unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)¹⁰. Under 2015 uppgick andelen UVAS mellan 16-29 år i Kronobergs län till 14,9 procent, vilket totalt var 5

⁷ Barn och ungdomars hälsa och levnadsvanor i Kronobergs län, Region Kronoberg 2015.

⁸ Tillitens villkor, Region Kronoberg 2018.

⁹ Att vara ung och må dåligt, 1177 Vårdguiden.

¹⁰ Ungas etablering på arbetsmarknaden – regional UVAS-rapport 2017.

124 personer. Av dessa var 56 procent födda i utlandet. En större andel kvinnor än män är UVAS. Forskningen pekar på att kvaliteten i det som görs för unga som varken arbetar eller studerar måste bli bättre och baseras på evidensbaserad praktik. Samverkan mellan olika aktörer och tillgängligheten till exempelvis vård behöver utvecklas, vilket även styrks av analysen av den psykiska ohälsan i Kronobergs län som gjordes av Sirona 2016¹¹.

I vissa fall behöver barn och unga psykiatrisk specialistvård. Under 2017 genomgick Barn- och ungdomspsykiatriska kliniken en omfattande medicinsk revision¹² som bland annat visade behov av att förbättra tillgängligheten och att fördela vårdresurserna jämnare inom länet och mellan olika patientgrupper. Även samverkan med andra aktörer behöver förbättras liksom flödet i vårdprocesserna. En planering för dessa förbättringsområden har gjorts.

Inom första linjen (Familjehälsan) har också arbete gjorts för att förbättra tillgängligheten och för att ha en beredskap för perioder med ökat inflöde.

En långsiktig läns gemensam satsning för att utveckla och samordna samhällets insatser för barn och unga är ”Barnens bästa gäller! i Kronobergs län”¹³, med inspiration av den så kallade skottlandsmodellen.

**Fokusområdena nedan beskrivs på sidan 2*

BARN OCH UNGA				
Insats (och fokusområde*)	Målgrupp	Långsiktiga och kortsiktiga mål	Indikator	Processansvar
Erbjuda länets högstadieskolor ett suicidpreventivt program, Youth Aware of Mental Health (YAM) (1,2)	Elever i årskurs 8	Öka ungdomars färdigheter i att hantera psykisk ohälsa 50% av länets årskurs 8 har genomgått ett suicidpreventivt program under 2019 och 80% de följande åren	Antal klasser som genomgått suicidpreventivt program	Ungdomsmottagningen Regionala utvecklingsledare psykisk hälsa
Fortsätta satsningen ”Friends to friends” (1,3,4)	Unga nyanlända	Öka kunskapen hos unga nyanlända migranter om psykisk hälsa och var de kan söka hjälp Möta 1000 unga nyanlända inom ramen för projektet	Antal unga nyanlända som deltar i aktiviteterna	Noaks Ark Småland och Halland Regionala utvecklingsledare psykisk hälsa

¹¹ Analys av den psykiska hälsan i Kronobergs län. Slutrapport 2016-08-19, Sirona.

¹² Medicinsk revision av BUP i Kronobergs län, Sirona 2017-11-02.

¹³ Nulägesanalys om ”Barnets bästa gäller!” till skola, socialtjänst samt hälso- och sjukvård, 2018.

Utveckla konceptet ”Barnets bästa gäller! – i Kronobergs län” (1,2,4,5)	Medarbetare som i sin verksamhet möter barn och unga	Arbeta fram en länsgemensam modell för främjande, tidiga och samordnade insatser för barn och unga där hälso- och sjukvård, socialtjänst, skola och polismyndighet omfattas	En rapport tas fram under 2019 som berörda aktörer kan enas om	Processledarna och styrgruppen för ”Barnets bästa gäller! – i Kronobergs län”
Utbildning om identifiering av psykisk ohälsa i ett tidigt skede (1)	Medarbetare som i sin verksamhet möter barn och unga	Öka kunskapen om tidiga tecken på psykisk ohälsa	Antal professionella som genomgått utbildningen	Skolchefer och elevhälsochefer
Undersöka lämpliga insatser för målgruppen Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) (1,4)	Medarbetare som i sin verksamhet möter UVAS	Minska andelen UVAS i länet	Andel UVAS	Länsgrupp psykisk hälsa

3.3 Analys och insatser för vuxna

I resultatet från rapporten Hälsa på lika villkor¹⁴ beskrivs att de vuxna i Kronobergs län generellt sett mår bättre ur ett helhetsperspektiv jämfört med riket.

När det gäller den psykiska hälsan lyfts det däremot fram att vuxna i Kronoberg lider mer av sömnsvårigheter än vuxna i riket. När det gäller stress är det ingen skillnad på stress hos kronobergarna jämfört med övriga riket. Vuxna kvinnor i länet upplever mer stress än män och personer med eftergymnasial utbildning upplever sig mer stressade än de med kortare utbildning.

Olika former av föräldraskapsstöd kan ha stor betydelse såväl för enskilda barn och deras föräldrar som för samhället i stort. Länsstyrelsen i Kronobergs län har identifierat att man i länet bör utveckla stödet till föräldrar med tonårsbarn och nyanlända samt till de föräldrar med kognitiva svårigheter. Barns relationer till sina föräldrar har stor betydelse för både den psykiska och fysiska hälsan under hela livet.

¹⁴ [Hälsa på lika villkor, Region Kronoberg 2014.](#)

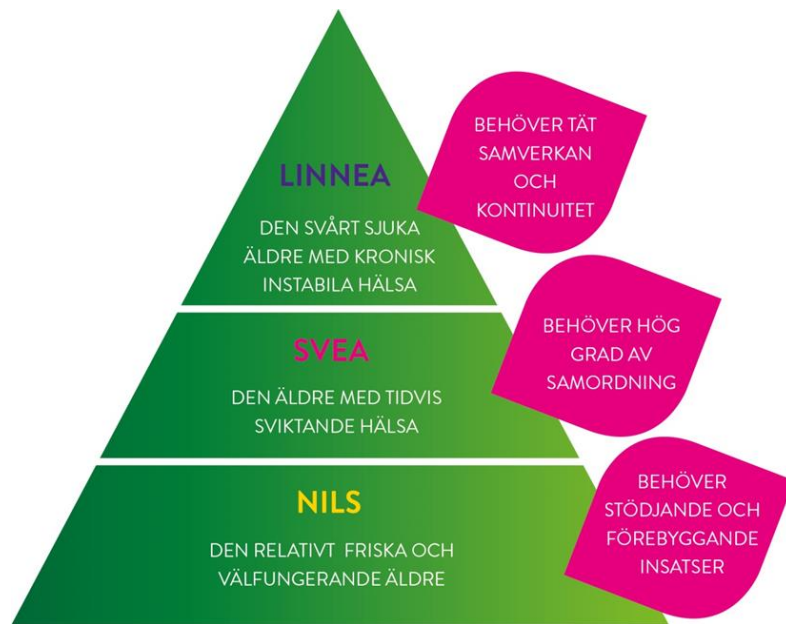
*Fokusområdena nedan beskrivs på sidan 2

VUXNA				
Insats (och fokusområde*)	Målgrupp	Långsiktiga och kortsiktiga mål	Indikator	Processansvar
Utveckla och erbjuda föräldraskapstöd, såväl generella som riktade (1,4)	Medarbetare inom hälso- och sjukvård och kommunal verksamhet som möter föräldrar	Att alla föräldrar i länet har tillgång till program eller stöd som kan stärka dem i deras föräldraskap Fortsatt kartläggning av utsatta grupper och program för föräldraskapsstöd	Antal föräldrar som medverkat i föräldraskapsprogram	Länsstyrelsen i Kronobergs län Regionala utvecklingsledare psykisk hälsa
Samordna nätverket SUF (Samverkan, Utveckling och Föräldraskap) (1,2,4,5)	Medarbetare inom hälso- och sjukvård och kommunal verksamhet som arbetar med kognitivt funktionsnedsatta föräldrar	Att erbjuda och utveckla ett likvärdigt stöd i länet till föräldrar med kognitiva funktionsnedsättningar 7 möten med SUF/år	Antal konsultationer Antal möten	Samordnare för nätverket SUF (habiliteringen)
Erbjuda närståendestöd genom programmet Familjeband (1,3)	Medarbetare som i sin verksamhet möter med närstående till personer med emotionell instabilitet	Att närstående får ökade färdigheter att hantera relationer och reglera känslor Utbilda 15 instruktörer i programmet Familjeband	Antal grupper som genomförts Antal utbildade instruktörer	Regionala utvecklingsledare psykisk hälsa
Stimulera utveckling av metoder och organisering av vård för personer med spelberoende	Medarbetare som i sin verksamhet möter personer med spelberoende	Att i länet ha välfungerande vård och stöd till personer med spelberoende	Länsgemensam struktur finns utarbetad	Länsgrupp psykisk hälsa

3.4 Analys och insatser för äldre

Äldre personer i Kronobergs län anger att de har mer psykosomatiska symtom jämfört med riket, detta gäller för både män och kvinnor. Kronobergs län har, i likhet med resten av Sverige, en utveckling där befolkningen blir allt äldre och där den äldre har allt större behov av flera kontakter inom vård och omsorg. Därmed krävs det allt mer samordning av vård, omsorg- och rehabiliteringsinsatser. Den äldre befolkningen i sin tur ställer allt högre krav att vara en

medskapande och delaktig aktör i samordningen. I Kronobergs län har kommuner och Region Kronoberg kommit överens om att samverka i frågor som rör den äldre delen av befolkningen.

För att nå framgång i samverkansarbetet är det av avgörande betydelse att det finns en gemensam målbild och ett gemensamt förhållningssätt. En gemensam äldrestrategi¹⁵ är därför framtagen i länet för att skapa en gemensam grund för vår fortsatta strävan efter bästa möjliga hälsa samt vård, omsorg- och rehabilitering för den äldre befolkningen i Kronobergs län. Äldrestrategin har sin utgångspunkt i tre grupper av äldre utifrån funktionsnivå och behov, se ovanstående bild. Ambitionen är att utveckla en patient- och brukarcentrerad organisation med gemensam ekonomi, helhetsansvar, gemensam värdegrund och vision för den äldres bästa. Under 2018 har även en gemensam handlingsplan¹⁶ för äldre arbetats fram för att gå från ord till handling.

**Fokusområdena nedan beskrivs på sidan 2*

ÄLDRE				
Insats (och fokusområde*)	Målgrupp	Långsiktiga och kortsiktiga mål	Indikator	Processansvar
Fortsatt implementering av äldrestrategin Kronobergs län (1-5)	Medarbetare som i sin verksamhet möter äldre	Ökad psykisk hälsa hos de äldre i länet genom en utökad samverkan mellan hälso- och sjukvård och kommun	Modellen etablerad i hela länet	Ledningsgruppen för samordning av länets hälso- och sjukvård och socialtjänst

¹⁵ [Gemensam strategi för de äldre i Kronoberg 2017 - 2025.](#)

¹⁶ [Gemensam handlingsplan för de äldre i Kronoberg 2018 – 2025.](#)

4. Uppföljning

Uppföljning kommer att ske för respektive insats i tabellerna ovan. För att följa utvecklingen på ett övergripande plan och över tid har ett antal indikatorer¹⁷ tagits fram som exempelvis placerade barn, gymnasiebehörighet, sjukskrivningar, tvångsvård, suicid, förskrivning av läkemedel mm. Dessa kommer att uppdateras och följas kontinuerligt.

5. Nationell referenslitteratur

Nedan finns länkar till aktuell nationell litteratur som de regionala satsningarna har influerats av.

- [BRIS. Alla barn har rätt att må bra. BRIS årsrapport för 2017 till barn och unga, 2018.](#)
- [Folkhälsomyndigheten. Ett nationellt handlingsprogram för suicidprevention, 2016.](#)
- [Folkhälsomyndigheten. Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige? 2018.](#)
- [Karolinska institutet. Kartläggning av självskaumbeteende, suicidförsök, suicid och annan dödlighet bland ensamkommande barn och unga, 2018.](#)
- [Mind. Unga mår allt sämre, eller? Kunskapsöversikt om ungas psykiska hälsa i Sverige, 2018.](#)
- [Nationell samordnare inom området psykisk hälsa. Regeringens strategi inom området psykisk hälsa 2016 – 2020. Fem fokusområden, fem år framåt, 2015.](#)
- [Nationell samordnare inom området psykisk hälsa. Ungas beställning till samhället, 2018.](#)
- [SBU. Samverkan vid psykisk ohälsa inom hälso- och sjukvård, socialtjänst samt socialförsäkring. Stockholm: Statens beredning för medicinsk och social utvärdering \(SBU\); 2017. SBU-rapport nr 273. ISBN 978-91-88437-15-0](#)
- [SKL. Barn och ungas röster, 2017.](#)
- [SKL. Slutrapport 2017. Stöd till riktade insatser inom området psykisk hälsa – Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting.](#)
- [SKL. Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om psykisk hälsa, 2018.](#)
- [SKL - Öppna jämförelser.](#)
- [Socialdepartementet. Effektiv vård SOU 2016:2.](#)
- [Socialdepartementet. God och nära vård – En primärvårdsreform SOU 2018:39.](#)
- [Socialstyrelsen. Så tycker de äldre om äldreomsorgen 2017.](#)
- [Socialstyrelsen. Utvecklingen av psykisk ohälsa bland barn och unga vuxna, 2017.](#)
- [Umeå universitet. Läns gemensamma insatser för psykisk hälsa - en balansakt Sammanställning och analys av handlingsstrategier i 21 handlingsplaner formulerade inom ramen för statens satsning Överenskommelse 2017.](#)

¹⁷ [Sammanställning indikatorer, Kronoberg.](#)

